

ĐỀ CHÍNH THỨC
(Gồm 02 trang)

Phần I. Đọc hiểu (6.0 điểm)

Đọc đoạn thơ sau và thực hiện những yêu cầu bên dưới:

“Quê hương là vòng tay ấm
Con nằm ngủ giữa mưa đêm
Quê hương là đêm trăng tỏ
Hoa cau rụng trắng ngoài thềm.

.....
Quê hương mỗi người chỉ một
Như là chỉ một mẹ thôi
Quê hương nếu ai không nhớ
Sẽ không lớn nổi thành người người”

(Trích bài thơ “*Quê hương*” – Đỗ Trung Quân)

- Câu 1. (0.5 điểm)** Xác định phương thức biểu đạt chính của đoạn thơ?
Câu 2. (1.5 điểm) Nêu nội dung chính của đoạn thơ?
Câu 3. (2.0 điểm) Tìm và phân tích tác dụng của các biện pháp tu từ có trong đoạn thơ?
Câu 4. (2.0 điểm) Qua đoạn thơ tác giả muốn gửi tới người đọc thông điệp gì?

Phần II. Làm văn (14.0 điểm)

Câu 1. (4.0 điểm)

Từ nội dung đoạn thơ phần Đọc hiểu, em hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về tình yêu quê hương của mỗi người.

Câu 2. (10.0 điểm)

Nhà văn Nguyễn Minh Châu cho rằng: “Nhà văn phải là người đi tìm những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn của con người”.

Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Phân tích nhân vật “tôi” trong câu chuyện dưới đây để thấy rõ điều tâm niệm đó.

Người ăn xin

Lúc ấy, tôi đang đi trên phố. Một người ăn xin già lồm khộm đứng ngay trước mặt tôi. Đôi mắt ông lão đỏ đơ và giàn giụa nước mắt. Đôi môi tái nhợt, áo quần tả tơi thảm hại... Chao ôi! Cảnh nghèo đói đã gặm nát con người đau khổ kia thành xấu xí biết nhường nào! Ông già chìa trước mặt tôi bàn tay sưng húp, bẩn thỉu. Ông rên rỉ cầu xin cứu giúp. Tôi lục tìm hết túi nọ túi kia, không có tiền, không có đồng hồ, không có cả một chiếc khăn tay. Trên người tôi chẳng có tài sản gì.

Người ăn xin vẫn đợi tôi. Tay vẫn chìa ra, run lấy bầy. Tôi chẳng biết làm cách nào. Tôi nắm chặt lấy bàn tay run rẩy kia: - Ông đừng giận cháu, cháu không có gì để cho ông cả. Người ăn xin nhìn tôi chằm chằm bằng đôi mắt ướt đẫm. Đôi môi tái nhợt nở nụ cười và tay ông cũng xiết lấy tay tôi:

- Cháu ơi, cảm ơn cháu! Như vậy là cháu đã cho lão rồi. – Ông lão nói bằng giọng khản đặc.

Khi ấy, tôi chợt hiểu rằng: cả tôi nữa, tôi cũng vừa nhận được chút gì của ông lão.

(Theo Tuốc-ghe-nhép)

.....**HẾT**.....

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Giám thị không giải thích gì thêm.

ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH QUẢNG NGÃI <u>PHÒNG GD&ĐT THỊ XÃ ĐỨC PHỔ</u>	ĐỀ THI HSG CẤP THỊ XÃ NĂM HỌC 2023 – 2024 MÔN: NGỮ VĂN 7 Thời gian: 120 phút (không kể thời gian giao đề)
HƯỚNG DẪN CHẤM ĐIỂM (Gồm 05 trang)	

Phần	Câu	Nội dung	Số điểm
I. Đọc - hiểu	1	Phương thức biểu đạt chính: biểu cảm.	0.5đ
	2	Đoạn thơ đã thể hiện được tình cảm yêu thương, gắn bó tha thiết, sâu sắc của nhà thơ với quê hương yêu dấu.	1.5đ
	3	- Các biện pháp tu từ: + Điệp ngữ “quê hương” được lặp lại 4 lần. + So sánh: Quê hương là vòng tay ấm, là đêm trăng tỏ, như là chỉ một mẹ thôi. - Tác dụng: nhấn mạnh tình yêu tha thiết, sự gắn bó sâu nặng với quê hương của tác giả. Đồng thời đã làm nổi bật hình ảnh quê hương thật bình dị, mộc mạc nhưng cũng thật ấm áp, gần gũi, thân thương, máu thịt, thấm thiết.	2.0đ
	4	- Trình bày thành một đoạn văn (từ 5-7 câu) - Học sinh xác định thông điệp có ý nghĩa nhất đối với bản thân. + Vai trò của quê hương. + Giáo dục tình yêu quê hương.	2.0đ
II. Làm văn	1	Trình bày suy nghĩ của mình về tình yêu quê hương của mỗi người.	4.0đ
		a. Đảm bảo thành thức của đoạn văn nghị luận: bố cục 3 phần Mở đoạn, thân đoạn, kết đoạn.	<i>0.5đ</i>
		b. Xác định đúng vấn đề nghị luận: Tình yêu quê hương của mỗi người.	<i>0.5đ</i>
		c. Nội dung: Triển khai hợp lí nội dung đoạn văn: Học sinh có thể viết đoạn văn theo định hướng sau: + Tình yêu quê hương: + Là tình cảm tự nhiên mang giá trị, thuần khiết trong tâm hồn mỗi con người. Quê hương chính là nguồn cội, nơi chôn nhau cắt rốn, nơi gắn bó, nuôi dưỡng sự sống, đặc biệt là đời sống tâm hồn của mỗi người. + Quê hương là bến đỗ bình yên, là điểm tựa tinh thần của con người trong cuộc sống. Dù đi đâu, ở đâu hãy luôn nhớ về nguồn cội. (dẫn chứng). + Tình cảm đối với quê hương sẽ gợi nhắc đến tình yêu đất nước. Hướng về quê hương không có nghĩa chỉ hướng về mảnh đất nơi mình sinh ra mà phải hướng tới tình cảm lớn lao, thiêng liêng bao trùm là Tổ quốc. + Có thái độ phê phán trước những hành vi: không coi trọng quê hương, suy nghĩ chưa tích cực về quê hương: chê quê hương nghèo	<i>2.0đ</i>

	<p>khó lạc hậu, phản bội lại quê hương; không có ý thức xây dựng quê hương.</p> <p>+ Có nhận thức đúng đắn về tình cảm với quê hương; có ý thức tu dưỡng, học tập, phấn đấu xây dựng quê hương; Xây đắp, bảo vệ quê hương, phát huy những truyền thống tốt đẹp của quê hương là trách nhiệm, là nghĩa vụ thiêng liêng của mỗi con người</p>	
	d. Sáng tạo: Có cách diễn đạt độc đáo, suy nghĩ riêng, mới mẻ, phù hợp với vấn đề nghị luận.	0.5đ
	e. Chính tả, ngữ pháp: Đảm bảo các quy tắc về chuẩn chính tả, ngữ pháp, ngữ nghĩa tiếng Việt.	0.5đ
2	<p>Em hãy làm sáng tỏ nội dung sau đây bằng một bài văn nghị luận. Nhà văn Nguyễn Minh Châu cho rằng: “Nhà văn phải là người đi tìm những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn của con người”.</p> <p>Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Phân tích nhân vật “tôi” trong câu chuyện dưới đây để thấy rõ điều tâm niệm đó.</p> <p style="text-align: center;">Người ăn xin</p> <p><i>Lúc ấy, tôi đang đi trên phố. Một người ăn xin già lồm khồm đứng ngay trước mặt tôi.</i></p> <p><i>Đôi mắt ông lão đỏ đơ và giàn giụa nước mắt. Đôi môi tái nhợt, áo quần tả tơi thảm hại... Chao ôi! Cảnh nghèo đói đã gặm nát con người đau khổ kia thành xấu xí biết nhường nào!</i></p> <p><i>Ông già chìa trước mặt tôi bàn tay sưng húp, bản thủ. Ông rên rỉ cầu xin cứu giúp.</i></p> <p><i>Tôi lục tìm hết túi nọ túi kia, không có tiền, không có đồng hồ, không có cả một chiếc khăn tay. Trên người tôi chẳng có tài sản gì.</i></p> <p><i>Người ăn xin vẫn đợi tôi. Tay vẫn chìa ra, run lẩy bẩy.</i></p> <p><i>Tôi chẳng biết làm cách nào. Tôi nắm chặt lấy bàn tay run rẩy kia:</i></p> <p><i>- Ông đừng giận cháu, cháu không có gì để cho ông cả.</i></p> <p><i>Người ăn xin nhìn tôi chằm chằm bằng đôi mắt ướt đẫm. Đôi môi tái nhợt nở nụ cười và tay ông cũng xiết lấy tay tôi:</i></p> <p><i>- Cháu ơi, cảm ơn cháu! Như vậy là cháu đã cho lão rồi. - Ông lão nói bằng giọng khản đặc.</i></p> <p><i>Khi ấy, tôi chợt hiểu rằng: cả tôi nữa, tôi cũng vừa nhận được chút gì của ông lão.</i></p> <p style="text-align: right;">(Theo Tuốc-ghê-nhép)</p>	10.0đ
	a. Bài viết đảm bảo cấu trúc bài văn nghị luận: có đầy đủ ba phần: Mở bài, Thân bài, Kết bài.	1.0đ
	b. Xác định đúng vấn đề nghị luận: thiên chức “đi tìm những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn của con người” của nhà văn thể hiện sâu sắc qua truyện ngắn “Người ăn xin”.	1.0đ
	<p>c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm: Vận dụng tốt các thao tác lập luận, kết hợp nhuần nhuyễn lí lẽ và dẫn chứng.</p> <p>Có thể viết bài văn theo định hướng sau:</p> <p>* Mở bài:</p> <p>- Dẫn dắt, trích ý kiến của Nguyễn Minh Châu.</p> <p>- Nêu vấn đề: thiên chức “đi tìm những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn của con người” của người cầm bút đã được nhà văn nga Ivan</p>	6.0đ

Turgenev thể hiện sâu sắc qua mẫu truyện ngắn “ Người ăn xin” với việc khắc họa nhân vật “tôi” - một cậu bé có tấm lòng cao đẹp..

* **Thân bài:**

- ***Giải thích ý kiến nhận định.***

- Nhà văn là người sáng tác ra các tác phẩm văn học.
- “gắng đi tìm” chính là quá trình tìm hiểu, phát hiện, ngợi ca con người.
- Nguyễn Minh Châu dùng cách nói giàu hình ảnh “những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn của con người” để nói về vẻ đẹp ẩn sâu khuất lấp bên trong con người.

Tóm lại: Nguyễn Minh Châu muốn khẳng định thiên chức của người cầm bút (nhà văn) là phải đi tìm, khám phá những vẻ đẹp cao quý, ẩn sâu trong tâm hồn con người để từ đó giúp người đọc thêm tin yêu vào con người, vào cuộc sống.

(Với HS lớp 7, không yêu cầu lí giải, bàn luận sâu bằng kiến thức lí luận văn học).

Phân tích nhân vật “tôi” trong câu chuyện “Người ăn xin” để làm sáng tỏ nhận định.

* **Khái quát bối cảnh, tình huống truyện:**

- Cậu bé gặp người ăn xin trên đường nhưng thật éo le, cậu không có tiền bạc hay vật chất gì đáng giá để cho ông cụ.
 - Trước tình huống đó, cậu bé chỉ biết nắm tay người ăn xin và nói những lời ấm áp yêu thương để chia sẻ với nỗi bất hạnh của ông cụ.
- => Câu chuyện ngắn gọn, nhà văn tạo dựng bối cảnh đơn giản nhưng lại giúp nhân vật thể hiện rõ tính cách, phẩm chất của mình.

* **Phân tích nhân vật “tôi”:**

Luận điểm 1: Nhân vật “tôi” trong câu chuyện là một cậu bé có tấm lòng đẹp, biết yêu thương, sẻ chia với những cảnh đời, con người bất hạnh trong cuộc sống.

- Trong một lần tình cờ, nhân vật "tôi" đã gặp một người ăn xin đã già “đôi mắt ông đỏ đục, nước mắt ông giàn giụa, đôi môi tái nhợt, áo quần tả tơi”. Nhìn ông vô cùng đáng thương. Khi gặp cậu, ông cụ đã chìa tay xin, mong cậu tỏ lòng thương cảm và ban phát cho ông một chút gì đó để làm vui đi nỗi bất hạnh.
- Những thật trớ trêu thay, cậu biết cho cụ cái gì đây, khi mà cậu không hề có tiền bạc hay bất cứ thứ gì có thể để biếu cụ.
- Ánh mắt của ông cụ vẫn dõi theo và chờ đợi khiến cậu nhói lòng.
- Đứng trước tình thế oái oăm đó, cậu chẳng biết làm thế nào, chỉ biết *nắm chặt lấy bàn tay run rẩy kia*. Và cuối cùng, cậu lấy hết can đảm nói với ông cụ: “Xin ông đừng giận cháu! Cháu không có gì cho ông cả” Những cử chỉ, lời nói ấm áp yêu thương của cậu còn đáng giá hơn tiền bạc, vật chất đối với ông cụ. Chính hành động và lời nói ấm lòng của nhân vật "tôi" với cụ đã khiến trái tim người ăn xin trở nên ấm áp vô cùng. Bởi vậy, dù không nhận được ở cậu bé một món quà bằng vật chất (đối với người ăn xin điều đó vô cùng quan trọng) nhưng cụ vẫn nở nụ cười bởi cụ trân trọng tấm lòng nhân hậu của cậu.

Luận điểm 2: Nhân vật “tôi” mặc dù còn nhỏ nhưng đã biết cách đối xử vô cùng văn hóa, đúng mực, rất đáng trân trọng.

- Khi gặp tình thế khó xử, nhân vật "tôi" đã có cách giải quyết vô cùng, văn hóa, vừa trao đi yêu thương vừa giúp cho người đối diện cảm thấy được tôn trọng, ấm lòng, không có cảm giác bị xa lánh, coi thường. Tay cậu run run *nắm chặt lấy bàn tay run rẩy* của người ăn xin khiến chúng ta vô cùng xúc động. Cái nắm tay tình cảm mang theo bao ân tình, sự cảm thông, sẻ chia của cậu bé dành cho ông cụ đó là cách mà cậu đang trao yêu thương, rất đáng trân trọng. Đây là cách cư xử rất khéo léo, ấm áp nghĩa tình.

- Những cử chỉ, hành động, lời nói rất thiện chí, chứa đựng tình cảm chân thành, đong đầy yêu thương của cậu bé đã khiến cho người ăn xin thấy được tôn trọng, được sẻ chia. Và ông cụ đã "nhìn tôi chăm chăm. đôi môi nở nụ cười:Cháu ơi, cảm ơn cháu! Như vậy là cháu đã cho lão rồi". Nụ cười của cụ cũng làm cho cậu cảm thấy ấm áp và chính cậu "cả tôi nữa tôi cũng vừa nhận được một cái gì đó". Phải chăng cả cái mà cả ông cụ và cậu bé đó nhận được đó chính là sự tôn trọng, là sự thấu hiểu, sẻ chia ấm áp tình người? Và chính điều đó còn có giá trị hơn những món quà vật chất.

*** Đánh giá chung:**

- Nghệ thuật xây dựng nhân vật:

+ Câu chuyện kể ở thứ nhất, nhân vật “tôi” là người trực tiếp tham gia các sự ng câu chuyện nên kể lại một cách chân thực, tạo độ tin cậy cao cho người đọc.

+ Tác giả làm nổi bật tính cách, phẩm chất nhân vật “tôi” qua ngôn ngữ, hành động.

+ Cách đặt nhan đề thú vị, gợi sự tò mò cho người đọc khám phá câu chuyện; nhan đề thể hiện được chủ đề của văn bản.

- Hình tượng nhân vật.

+ Nhân vật "tôi trong câu chuyện không có một đồng tiền nào cho người ăn xin nhưng có một thứ đáng giá hơn của cải, vật chất mà cậu đã trao cho ông cụ đó chính là tình thương, là sự thấu hiểu, sẻ chia đầy tình nhân ái. Tình yêu thương của cậu bé dành cho người ăn xin thật đáng trân trọng.

+ Nhân vật đã để lại cho chúng ta bài học cuộc sống vô cùng ý nghĩa về lẽ sống, về cách đối nhân xử thế đẹp.

- Ý kiến của nhà văn Nguyễn Minh Châu:

Ý kiến đã nói đúng chức năng của văn học và nhiệm vụ của nhà văn trong việc nhận thức và bồi đắp tâm hồn của con người. Đó cũng là bài học định hướng sâu sắc cho cả người nghệ sĩ và người tiếp nhận tác phẩm văn học.

+ Đối với người nghệ sĩ: cần nhận thức được thiên chức của người cầm bút (nhà văn) là phải đi tìm, khám phá những vẻ đẹp cao quý, ẩn sâu trong tâm hồn con người để từ đó giúp người đọc thêm tin yêu vào con người, vào cuộc sống.

+ Đối với người tiếp nhận: cảm nhận, khám phá tác phẩm bằng sự đồng điệu với người sáng tác để thấy được chiều sâu giá trị của tác phẩm, hướng tới bồi đắp tâm hồn mình thêm cao cả và phong phú hơn